

Powiat Hajnowski

Białowieża

Bielsk Podlaski

Boćki

Czeremcha

Czyże

Dubicze Cerkiewne

Hajnówka

Kleszczele

Narew

Narewka

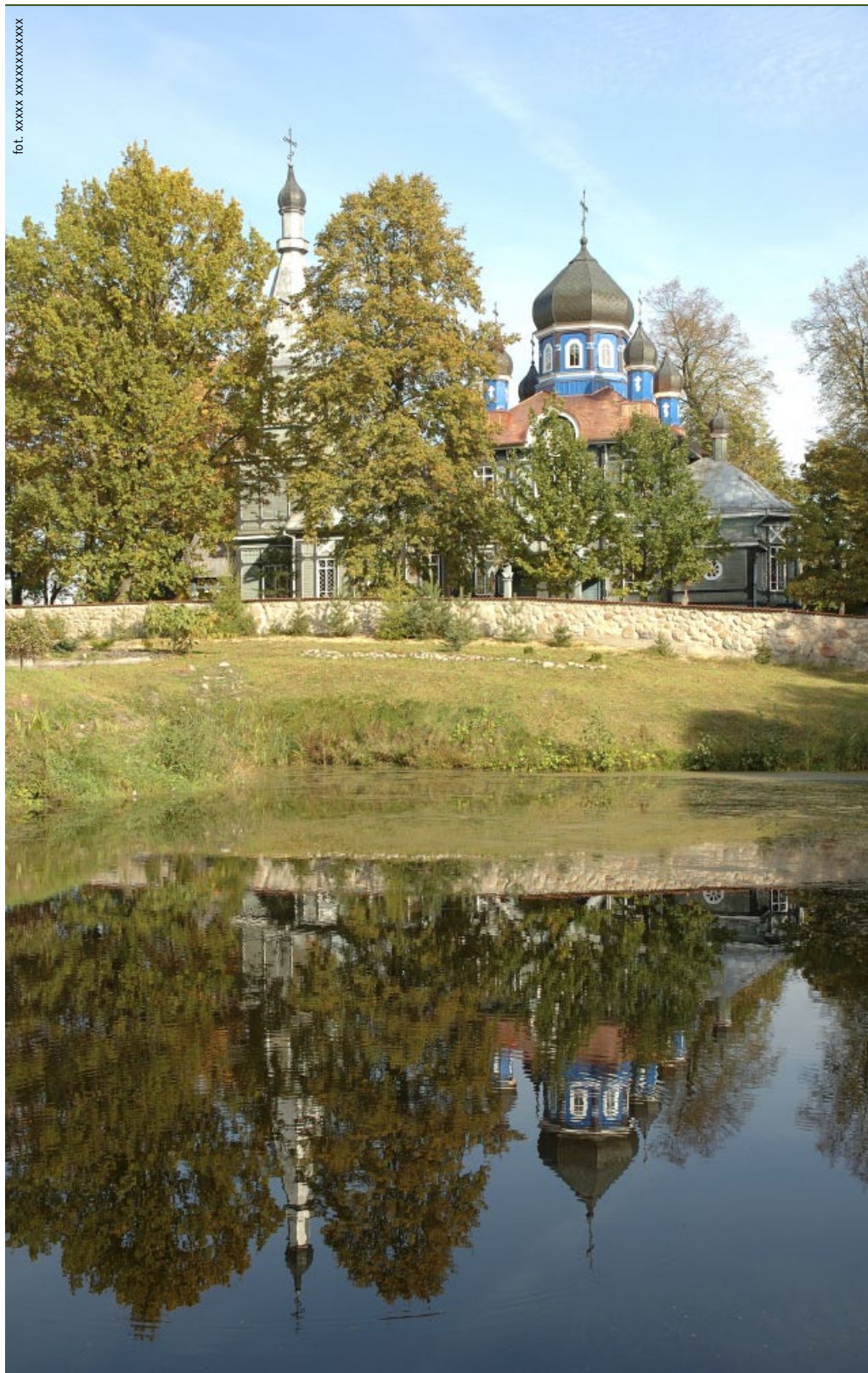
Orla

W numerze:

Rozbudowa bazy sportowej na terenie Gminy Dubicze Cerkiewne

Wykorzystanie wartości kulturowych w tworzeniu produktu markowego turystyki wiejskiej w krainie żubra

fol. xxxx xxxxxxxxxxxx

Gmina
Dubicze Cerkiewne

Rozbudowa bazy sportowej na terenie gminy Dubicze Cerkiewne

Gmina Dubicze Cerkiewne w okresie od 25.08.2011 r. do 23.04.2012 r. realizowała projekt pod nazwą „Budowa boiska o nawierzchni trawiastej w m. Dubicze Cerkiewne”. Budowa obiektu została dofinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach działania 413 „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” dla projektów, które odpowiadają warunkom przyznania pomocy w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi” objętego PROW na lata 2007-2013.

Prace budowlane polegały na niwelacji terenu przeznaczonego pod budowę, nawiezieniu gruntu „urodzajnego” i jego wypoziomowaniu, zasiewie trawy oraz zakupie i montażu nowych bramek do piłki nożnej.

Całkowita wartość projektu wyniosła 59 507,40 zł z tego dofinansowanie – 41 784,00 zł. Wykonawcą robót była firma STW Hajnówka Andrzej Kiryluk, 17-200 Hajnówka, ul. Wiejska 1.

fot. Mariusz Kotowicz, Andrzej Rusaczyk

Wybudowane boisko sportowe jest pełnowymiarowe (64m x 100m), spełnia wymagania do rozgrywania meczów piłkarskich na szczeblu wojewódzkim. Jest to jedyny tego rodzaju obiekt na terenie Gminy Dubicze Cerkiewne.

Boisko piłkarskie jest użytkowane przez miejscowy Klub Sportowy „Błyskawica” Dubicze Cerkiewne, który rozgrywa tu swoje mecze piłkarskie w ramach rozgrywek B klasy prowadzonych przez PO-ZPN w Białymstoku.

Inauguracyjny mecz na nowowbudowanym boisku został rozegrany w dniu 9 września 2012r. Wynik meczu nie był po-

myślny dla miejscowej drużyny. Mecz zakończył się porażką z drużyną KP Orla w stosunku 1:5.

Boisko piłkarskie stanowi obiekt wzbogacający bazę sportową na terenie Gminy Dubicze Cerkiewne. W przyszłości planuje się jej dalszą rozbudowę m.in.. bezpośrednio przy boisku ma być wybudowana strzelnica dla potrzeb Staży Granicznej oraz siłownia w Zespole Szkolno-Oświatowym w Dubiczach Cerkiewnych, która zostanie wyposażona ze środków projektu pn „Młodzieżowa świetlica srodowiskowa w Dubiczach Cerkiewnych” realizowanego w ramach Programu Opera-

cyjnego Kapitał Ludzki działanie 7.2 Przeciwdziałanie wykluczeniu i wzmocnieniu sektora ekonomii społecznej

Boisko jest zlokalizowane w sąsiedztwie Placówki Straży Granicznej, „Ośrodka Wypoczynkowego „Bachmaty”. i Zespołu Szkolno-Oświatowego. Będzie wykorzystywane do celów organizacji i przeprowadzenia imprez sportowo- rekreacyjnych, turniejów i meczów piłkarskich, treningów miejscowej drużyny piłkarskiej a także do prowadzenia w okresie letnim zajęć wychowania fizycznego przez nauczycieli ZSO w Dubiczach Cerkiewnych.

Podsumowanie projektów

Wykorzystanie wartości kulturowych w tworzeniu produktu markowego turystyki wiejskiej w Krainie Żubra

Podlasie to region, który dla większości potencjalnych turystów i mieszkańców kojarzy się przede wszystkim z dziewiczą Puszcą Białowieską ostatnio nominowaną do konkursu „Siedem Nowych Cudów Natury”, Białowieskim Parkiem Narodowym i rezerwatem pokazowym żubrów. I z tego względu, przez silną dominację Puszczy Białowieskiej wraz z jej atrakcjami turystycznymi, pozostałe obszary Krainy Żubra wciąż pozostają niedocenione, nieomal turystycznie dziewicze.

Kraina Żubra stanowi obszar niezwykle interesujący pod względem przyrodniczym i kulturowym. To region, gdzie unikatowe, nieliczne w skali kraju, autentyczne i wciąż żywe są walory dziedzictwa kulturowego. W przeszłości, mieszkańcy wsi przy tradycyjnym małym dochodowym rolnictwie przez lata wykorzystywali pozarolnicze umiejętności rodzinne, pozwalające im na uzupełnienie podstawowych potrzeb utrzymania i funkcjonowania gospodarstwa. Rękodzieło zaspokajało potrzeby gospodarstwa domowego i umożliwiło przetrwanie rodzin w najtrudniejszych okresach historii.

Kraina Żubra to również jeden z najładniejszych i najczystszych regionów Polski. Obszary przyrodniczo chronione zajmują prawie połowę powierzchni regionu, a poziom zanieczyszczenia powietrza i wód, a także zagrożenia hałasem należą do najniższych w kraju. Położenie na polsko-białorusko-ukraińskim pograniczu etnicznym i różnorodność kulturowo-religijna sprawia, że jest to region niezwykle atrakcyjny pod względem kulturowym. Ośrodki kultu i sanktuaria religijne, ośrodki tatarskiego islamu, synagogi, liczne świątynie różnych wyznań, cmentarze i inne miejsca znane z lokalnych barwnych uroczystości religijnych nadają Krainie niepowtarzalnego kolorytu kulturowego. Niespotykane w innych regionach kraju i najcenniejsze są zabytki drewnianego budownictwa wiejskiego. To już chyba ostatni w Polsce region, gdzie w całości zachowały się zespoły starej drewnianej zabudowy wsi. Tradycyjna drewniana zabudowa doskonale komponuje się z naturalnym krajobrazem przyrodniczym i sprawia, że Kraina Żubra jest regionem z najlepiej zachowanym wiejskim krajobrazem kulturowym i tradycyjnym krajobrazem rolniczym. Wielkim bogactwem regionu są

jego mieszkańcy. Tylko tu w wielu domach można spotkać kontynuowaną nadal ludową wytwórczość, pielęgnowane tradycje religijne, obrzędy i domowe przetwarzanie żywności. Lokalni wytwórcy produkują rzeźby i wyroby użytkowe z drewna, plecionki ze słomy, witek brzoźowych i wikliny, artystyczne wyroby kowalskie, hafty a także znane w całym kraju garnki z Czarnej Białostockiej, pisanki z Lipska oraz tkaniny dwuosnowowe spod Sokółki. Nadal w wielu gospodarstwach domowych używa się tradycyjnych sprzętów, ekspozuje święte pamiątki religijne, kultuwyje stare zwyczaje i rozmawia gwarą.

Te lokalne tradycje otoczone aurą historii i pewnej tajemniczości, doskonale wpisują się w wymagania stawiane turystyce wiejskiej, zwłaszcza w kryteria regionalnego produktu turystycznego. Nadają swoistego i niepowtarzalnego wizerunku tej formie turystyki. Agroturystyka zmieniła wieś. Wraz z modą na wczasy na wsi, pojawiło się zapotrzebowanie płynące ze strony turystów na konsumpcję niematerialnych wartości kulturowych regionu, wiejskie wyroby ludowe i żywność produkowaną tradycyjnie. Sprzyja to rozwijaniu turystyki w regionie, a w szczególności tej, przyjaznej dla środowiska.

Białowieskie Stowarzyszenie Agroturystyczne Żubr przy ścisłej współpracy z Lokalną Grupą Działania „Puszcza Białowieska” i samorządami lokalnymi, postanowiło wykorzystać bogate zasoby kulturowe regionu do tworzenia lokalnego produktu turystyki wiejskiej, który byłby oryginalny i odmienny od innych tego typu ofert w kraju. Podjęte działania są ostatnim momentem uratowania tego, co bezpowrotnie może zagać. Obecna wieś wyludnia się. Młodzi wyjeżdżają w poszukiwaniu pracy, a starzy mieszkańcy wsi, często nie doceniają zasobów kulturowych, tym bardziej, że dotychczasowa polityka nie sprzyjała zachowaniu tego, co wiejskie.

Białowieskie Stowarzyszenie Agroturystyczne „Żubr” zrealizowało projekt pt: „Opracowanie koncepcji i wdrożenie wewnętrznego systemu kategoryzacji agrokwater i innych obiektów wiejskiej bazy turystycznej uwzględniającego zasoby materialne i wartości kulturowe regionu na obszarze LGD Puszcza Białowieska” W ramach projektu został opracowany i

wdrożony regionalny system oceny jakości i promocji kwater agroturystycznych. Przyjęty system oceny kwater jest dobrowolny i otwarty. Produkt obejmuje usługę oferowaną przez gospodarstwa agroturystyczne lub usługodawców turystyki wiejskiej, uwzględniających lokalne dziedzictwo kulturowe i kulinarne oraz specyficzny charakter usług związanych z regionem. Znak regionalnej marki Krainy Żubra „Doskonały z natury” oznacza, że kwatera jest sprawdzona, spełnia ustawowe wymagania jakościowe, zachowuje tradycje i kultywuje tradycje regionalne.

Potwierdzeniem regionalnego charakteru usługi turystycznej jest spełnienie przynajmniej czterech z niżej wymienionych kryteriów jakości regionalnej (uzyskanie czterech znaków regionalnych na możliwych dziewięć) i uzyskanie na podstawie oceny minimum trzydziestu punktów, na możliwych sto. W materiałach promocyjnych oraz oznakowaniu kwatery, każde z kryteriów jest oznakowane symbolicznym piktogramem. W rezultacie kwatera otrzymuje znak markowy Krainy Żubra i informacyjne znaki wyróżniające w zależności od spełnionych warunków regionalności.

We wdrożonym systemie uwzględniono następujące kryteria jakości regionalnej:

I. Podlaska drewniana chata – kształt prostokątny lub przybliżony, niski fundament (bez wysokiego podpiwniczenia), pokrycie dachu (dachówka, gont, drank, stoma, trzcina), ganek (element przyległy do budynku, ażurowa konstrukcja od połowy), drewniana elewacja o tradycyjnym wzorze.

II, Elementy małej architektury decydujące o wiejskim charakterze obiektu – gdzie o regionalności świadczą: zdobniczość budynków mieszkalnych (szczytowe: wiatrownice, rogowniki, zwieńczenia szczytów, ozdobne szalunki; okienne/drzwiowe: okienka szczytowe, okna trójdziątowe, drzwi, okiennice, podokienniki; zrębowe: listwy podokapowe, naroża, ganki); drewniane elementy małej architektury ogrodowej (tworzące określoną kompozycję: drewniany wóz, socha, brona, rzeźby); ogrodzenie drewniane (dopuszczalnie – konstrukcja nośna z innych materiałów; licowo- sztachety, płoty żerdziowe, deskowe wzdłużne); studnia z żurawiem lub

drewnianym zadaszaniem; altanka (odrębny budynek o częściowo ażurowej konstrukcji umiejscowiony w obrębie gosp. agroturystycznego); koncepcja całości, zgodność z krajobrazem otaczającym kwaterę (powinna tworzyć jednorodny stylowo zespół elementów gospodarstwa, funkcjonalny i bezpieczny).

III. Tradycyjny ogród i sad. Preferowane są tradycyjne wiejskie ogrody, obsadzone charakterystyczną dla wsi roślinnością, kolorowe i funkcjonalne, w tym: tradycyjny ogród kwiatowy (obszar koncepcyjnie tworzący jedną całość, wyraźnie wydzielony, oddzielający dom od ulicy lub innych obiektów, zasadzony gatunkami kwiatów charakterystycznymi dla wsi, regionu); tradycyjny wysoki sad (zwarty masyw, minimum 6 drzew, maks. odstęp 8 m, bezpośrednio przylegający do gospodarstwa); ogród warzywno-zielarski (w obrębie gospodarstwa, lub bezpośrednio przylegający-potączony ścieżką); funkcjonalność tu-

rystyczna (elementy tworzące ogród i sad muszą być łatwo dostępne dla gości i funkcjonalnie urządzone);

IV. Regionalny wystrój wnętrza. Oceniane są przede wszystkim miejsca wspólnego przebywania gości – wnętrza nie powinny być wzorowane na stylu miejskim lub typowo hotelarskim. Ważna jest przynajmniej jedna izba urządzona w stylu regionalnym. Preferowane są: święty kąć (charakterystyczny dla Podlasia), pościel i nakrycia w stylu regionalnym z naturalnych włókien, ręczniki i makaty, tradycyjne meble, stare urządzenia (żarna, piec, kotłownice). W „puszczańskich kwaterach” przyjmującej myśliwych, dopuszczalna jest również jednolita stylizacja myśliwska.

V. Swojskie jedło i kuchnia regionalna. Cenione są: tradycje kulinarne i potrawy, znajomość regionalnych specjalności (w ofercie minimum jeden posiłek dziennie,

"BORA ZDRÓJ"

Ludmiła i Borys Kozłowscy

tel. 693 674 840

www.bialowieza-borazdroj.pl

Kwatera wyróżniona Znakiem promocyjnym "Krainy Żubra"

Projekt finansowany w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego "Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004-2006" Działanie 2.7 * Pilotżowy Program Leader + *

konieczność posiadania spisu dań wraz z opisem produktów, tradycjami, ewentualnie zdjęciami); ciasta domowe (marcinek, pierożki, itp., konieczność posiadania spisu dań wraz z opisem produktów, tradycjami, zdjęciami); posiłki sporządzane z produktów pochodzących bezpośrednio z gospodarstw rolnych; możliwości przetworzenia produktów przez turystów (dotyczy warzyw, owoców, ziół, runa leśnego, grzybów). Konieczna jest osobna kuchnia, udostępniana dla gości; miejsce suszenia grzybów, ziół.

VI. Sprzedaż produktów regionalnych i lokalnych – zorganizowaną i prowadzoną zgodnie z przepisami sanitarno-higienicznymi. Wskazane jest aby sprzedawane produkty były: przetworzone – pochodzenia roślinnego (dzemy, powidła, chleb, itp.); produkty rolne nieprzetworzone (owoce, warzywa); miody i produkty pszczele; produkty pochodzenia zwierzęcego (wędliny, pieczenie itp.); zioła i runo leśne (zbieranych osobiście).

Usługodawca zobowiązany jest w określonym miejscu: wyeksponować oferowane produkty wraz z opisem wytwarzania (opis skrócony), wskazać miejsca ich nabycia, w miarę możliwości umożliwić degustację.

VII. Warsztaty rzemiosła tradycyjnego i pokazy tradycyjnego przetwórstwa żywności. Liczą się te, zorganizowane w gospodarstwie, przy współuczestnictwie gości, gdzie usługodawca zobowiązany jest do zapewnienia niezbędnych warunków higieniczno-sanitarnych i przestrzegania przepisów BHP. Tematyka warsztatów, czy pokazów może obejmować: tradycyjne przetwórstwo żywności (z wyłączeniem produktów konserwowanych), plecionkarstwo, wikliniarstwo, rzeźbę ludową, lepienie w glinie, szydełkowanie, tkactwo. W wydzielonym miejscu w gospodarstwie powinny być zgromadzone niezbędne narzędzia lub urządzenia, surowce do produkcji i wzory gotowych wyrobów.

VIII. Kulturowanie tradycji i obrzędów (organizowane w gospodarstwie). Powinno być udokumentowane: scenariuszem

imprezy wraz z opisem historycznym, rekwizytami do realizacji określonych obrzędów, fotografiami itp.. Oferta może dotyczyć tradycyjnych świąt, wesel, „wieczórków”, obrzędów związanych z uprawą ziemi, takich jak dożynki, wykopki, a także innych. Ceniona jest (choć nie punktowana) znajomość historii regionu, lokalnych legend i opowieści, umiejętność interpretacji, gwara itp.

Wspólnym celem jest, aby wypromowane zostały kwatery i usługi o doskonałej jakości, ponieważ to te obiekty, oznakowane symbolem regionalnej marki Krainy Żubra „Doskonały z natury” będą kształtowały wizerunek turystyki wiejskiej w regionie. Wypracowany przez Stowarzyszenie system oceny kwater, określający regionalność usług w oparciu o wartości dziedzictwa kulturowego:

- umożliwia zróżnicowanie oferty turystycznej;
- stanowi przewodnik po dziedzictwie kulturowym regionu;
- promuje w szczególności sposób specyfikę lokalną i wzmacnia wizerunek regionu;
- wspiera tworzenie usług około turystycznych w oparciu o lokalne zasoby;
- angażuje lokalną społeczność do podejmowania działań na rzecz odtworzenia i zachowania dziedzictwa kulturowego;
- ułatwia tworzenie wzajemnych powiązań pomiędzy gospodarstwami agroturystycznymi, lokalnymi rzemieślnikami i przedsiębiorcami, a samorządem lokalnym;
- umożliwia tworzenie pakietów turystycznych, ukierunkowanych na określone grupy gości;
- stanowi dobre źródło informacji dla turystów.

Skupienie usługodawców wokół budowania i utrzymania marki stanowi dobry punkt wyjścia do podejmowania nowych, innowacyjnych działań mających wpływ na rozwój gospodarczy regionu.

Eugeniusz Kowalski
– współautor i realizator projektu

Napisz do naszego kwartalnika

Biuletyn Informacyjny LGD powstaje przede wszystkim dla mieszkańców regionu Puszczy Białowieskiej. Chcemy, aby Biuletyn tętnił życiem – dlatego wszystkie osoby, które chciałyby się podzielić swoją wiedzą, spostrzeżeniami i informacjami serdecznie namiawiamy do współpracy. Zapraszamy do pisania na tematy dotyczące aktualnych przedsięwzięć realizowanych w ramach Leadera, ale chętnie opublikujemy również teksty o atrakcjach turystycznych, regionalnej architekturze, osobliwościach przyrodniczych, historii, kulturze, tradycji, kulinariach i oczywiście o ludziach.

Kontynuujemy wydawanie Biuletynu jako kwartalnika, jednak to od Państwa będzie zależało z jaką częstotliwością i objętością będzie się ukazywać w przyszłości.

LGD „Puszcza Białowieska” nie ponosi odpowiedzialności za treści, zdjęcia nadsyłane do siedziby stowarzyszenia oraz publikowane na łamach kwartalnika. LGD zastrzega sobie jednak prawo do redagowania, skracania tekstów bądź usunięcia treści zabronionych przez prawo, wulgarnych, obraźliwych lub w inny sposób naruszających zasady współżycia społecznego.

Za publikację tekstów i zdjęć nie przysługuje autorowi świadczenie pieniężne.

NAPISZCIE DO NAS!

Biurowo Lokalnej Grupy Działania „Puszcza Białowieska”

adres biura
ul. Parkowa 3, 17-200 Hajnówka
tel./fax: 85 682 50 26
tel. kom.: 781 434 400,
781 130 200, 782 770 711

godziny otwarcia
Poniedziałek 8.00-16.00
Wtorek-Piątek 7.30-15.30

adres e-mail:
biuro@lgd-puszcza-bialowieska.pl

strona www:
www.lgd-puszcza-bialowieska.pl

pracownicy / zespół redakcyjny biuletynu:
Mirostaw Stepaniuk – dyrektor/prezes zarządu
Eugeniusz Kowalski – koordynator projektów
Monika Monach – asystent dyrektora
Emilia Korzun – asystent dyrektora

copyright © by: Lokalna Grupa Działania „Puszcza Białowieska” / Hajnówka 2012

opracowanie graficzne / realizacja: Agencja Wydawnicza EkoPress • poskrobko@dekopress.pl • 601 311 838

Publikacja sfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Osi 4 – LEADER Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie